

פרשת משפטים כוללת בתוכה הרבה מדיני נזיקין. הגמרא במסכת בבא קמא (דף ל עמוד א) אומרת: (בתרגום)

"מי שרוצה להיות חסיד – יקיים דברי נזיקין". אין הכוונה לתשלום הנזק שנגרם על ידי האדם, שזאת חובה בסיסית, אלא החסידות מתבטאת בזהירות יתירה שלא להזיק אחרים. ולכן אנשי המעלה החסידים היו מצניעים את הקוצים והזכוכיות שלהם בעומק האדמה כדי שלא תבוא תקלה מרכושם.

האיסור להזיק אינו מפורש בתורה אך המפרשים ציינו מספר מקורות לחיוב זה כגון "ואהבת לרעך כמוך", "לא תגזול", חיוב השבת אבידה ועוד. האיסור להזיק מחייב גם כאשר בכוונת האדם לפצות על הנזק שגרם. אדם מחויב לרצות בטובת חברו ולהימנע מלגרם נזק כשם שהוא רוצה לעצמו שלא יזיקוהו. יש להבין כי המסר החשוב הוא שעל האדם לדאוג לטובת זולתו, אין זה מספיק שהוא מפצה את חברו על עוגמת הנפש שנגרמה לו אלא עליו להתחנך ולפעול לטהרת נפשו, ולדאוג לכך שלא תצא שום תקלה ממנו.

הרמב"ם בשמונה פרקים פרק ו' כותב שבניגוד למצוות שבין אדם למקום בהן יכול לומר שרוצה לאכול חזיר אלא שכופה רצונו כי התורה אסרה זאת, במצוות שבין אדם לחברו אדם צריך לרצות את מה שהתורה מצוה. לא מספיק שהוא אוהב את הרע ונמנע ממנו, כי כך צווה הקב"ה. וממילא מחויב האדם לחנך עצמו לרצות להרבות טוב. התורה מלמדת אותנו שעלינו לרצות בטוב "עשה רצונך כרצונו", ולא להסתפק בקיום טכני של המצוות שבין אדם לחברו.

לאור זאת נוכל להסביר תמיהה על החיוב להלוות לנצרך המופיע בפרשתנו. התורה כותבת זאת בלשון "אם כסף תלוה" וכו'. בדרך כלל מופיעה המילה "אם" רק בדבר שהוא רשות אך במצוה זו הכונה לחיוב שאינו נתון לבחירה. אם כן צריך להבין מדוע נכתב בפסוק בלשון "אם"? מסביר המהר"ל שאמנם זהו חיוב גמור אך התורה דורשת מאיתנו לעשות זאת מכל הלב. יש חיוב להלוות אך ההלואה צריכה להיעשות מתוך הרצון הפנימי שלנו.

התורה, מבקשת מאיתנו בפרשת משפטים - להיות אנשי משפט. משפטי התורה, אינם בחינת ספר החוקים הידוע רק לעורכי דין ושופטים המכירים אותו מתוקף תפקידם. אלא כל יהודי ויהודיה לומדים ומכירים את מערכת הדינים כדי להיות טובים ישרים וחסידים. כמה עוצמה יש בכך שאנו מלמדים כל בתי הספר של החמ"ד משנה, גמרא והלכה מתוך חלקי סדר 'נזיקין' ו'חושן משפט' כדי לצמוח מתוך זהירות 'במילי דנזיקין'.

שבת היא גם פרשת שקלים שהיא אחת מארבע פרשיות הקשורות לחדש אדר. אנו קוראים את פרשת שקלים זכר לכך שבאחד באדר היו משמיעים על השקלים. הבן איש חי אומר שנצטוינו לתרום למקדש בחדש אדר בו אנו שמחים כדי שהמצוה של הפרשת כספנו לטובת הציבור והמקדש תיעשה מתוך שמחה. בד"כ קשה לאדם להפריש מכספו אך בחדש של שמחה אפשר לקוות שיעשה זאת מתוך שמחה.

על חשיבותה של נתינה מתוך שמחה אפשר אולי ללמוד גם מכך שהקב"ה הראה למשה את מחצית השקל במטבע של אש ומפרשים שבכך לימד את משה כי על ישראל לתת את מחצית השקל מתוך להט והתלהבות ורצון פנימי בוער כאש.

נזכה להרבות בטוב למען הזולת, להיות רגישים לכל הסובבים אותנו, נזכה לתת לאחר ולציבור מתוך התלהבות ולהט של שמחה.

שבת מברכים שלום